

Bijbelse gegevens over de ouderdom van de ark

We komen nu tot de belangrijke vraag: Hoe oud is de ark eigenlijk? Hoe lang is het geleden dat zij gebouwd werd? Als zij zich thans nog op de berg Ararat bevindt, hoe lang ligt zij daar dan al? Om voor deze vragen bij benadering een oplossing te geven, kunnen we ons zowel tot de chronologische gegevens van de Heilige Schrift wenden als tot allerlei gegevens die door diverse wetenschappers kunnen worden aangedragen. Het is mijn mening dat er tussen beide soorten gegevens een opmerkelijke overeenstemming bestaat, zoals ik hieronder wil uiteenzetten.

Overigens zijn de vragen naar de ouderdom van de ark belangrijk genoeg. We moeten immers steeds in gedachten houden dat de 'toenmalige wereld' (2Petrus 3:6) volledig is ten onder gegaan, zowel wat de aarde (vgl. Gen. 6:13b) als de aardbewoners betreft, met uitzondering van de arkbewoners. Dat betekent dat de aarde na de zondvloed een aardbodem bezat die er totaal anders uitzag dan voordien (zie hst. 13-15) en bovendien uit Noachs nazaten de mensheid en de cultuur volledig opnieuw zijn opgebouwd. En dat betekent weer, dat onze 'tegenwoordige wereld' verrassend jong moet zijn en in al haar facetten van ná de zondvloed dateert. De vraag naar de ouderdom van de ark is daarmee dus tevens de vraag naar de ouderdom van de tegenwoordige wereld, de huidige mensheid, de hedendaagse cultuur. En daarmee wordt duidelijk dat niet alleen de Bijbel, maar ook allerlei wetenschappen (geologie, etnologie, archeologie, anthropologie, radiometrische en andere dateringsmethoden, biologie, geschiedenis) ons over deze ouderdom zouden moeten kunnen inlichten.

Laten we ons eerst wenden tot de Bijbelse gegevens om te trachten het jaartal van de zondvloed vast te stellen. Dit is bepaald niet eenvoudig, omdat er op het punt van de Bijbelse chronologie heel wat verschillende opvattingen bestaan. het is natuurlijk niet de bedoeling al deze opvattingen hier uitvoerig te bespreken, maar enkele afwijkende standpunten zullen we toch moeten behandelen. Voor het recentere deel van de oudtestamentische geschiedenis is dit niet nodig; de uitleggers zijn het er algemeen over eens dat de regering van koning Salomo viel in de tiende eeuw v. Chr., en vanaf dat ogenblik lopen de verschillende opgestelde chronologieën aardig parallel, behoudens de vele verschillende opvattingen over de precieze jaartallen van de koningen van Israël en Juda.

In het vierde jaar van Salomo's regering begon de tempelbouw, en dit was tevens het vierhonderdtachtigste jaar na de uittocht uit Egypte blijkens 1 Koningen 6:1. Dit voert ons terug tot in de vijftiende eeuw v. Chr. Over het algemeen bestaat er onder de modernere uitleggers wel een tendens de uittocht in de dertiende eeuw te plaatsen, maar deze opvatting - hoe aantrekkelijk misschien in historisch opzicht - is op grond van de Schrift niet houdbaar (zie reeds de betogen van Noordtzij, Baarslag en Gispen, en recentelijk de opmerkelijke studie van Ozanne).¹

Een volgend rond getal in de Schrift voert ons van de vijftiende eeuw v. Chr. terug tot in de tijd van Abraham, want we lezen in Galaten 3:17 dat er vierhonderd dertig jaren verliepen tussen de belofte aan Abraham en de wetgeving op Sinaï. Op grond van de inspiratie van Gods Woord kan ik niet aannemen dat dit slechts een uit de Septuaginta overgenomen vergissing van Paulus is, en daarom geloof ik met vele anderen dat ook Schriftplaatsen als Genesis 15:13 en Exodus 12:40 doelen op de totale vreemdelingschap van Israël (en de aartsvaders) zowel in Kanaän als in Egypte.² Dit betekent dat het eerste deel van het leven van Abraham in de twintigste eeuw v. Chr. viel.

Tot zover zijn de problemen niet onoverkomelijk geweest. De echte moeilijkheden liggen veeleer in de periode van de zondvloed tot Abraham; de gegevens voor een chronologie van die periode zullen we moeten zoeken in Genesis 11:10-32. We vinden daar tien patriarchen genoemd, van Sem tot en met Abram, terwijl bovendien van elke patriarch de leeftijd vermeld wordt waarop de volgende patriarch verwekt werd. Niets lijkt eenvoudiger dan deze leeftijden bij elkaar op te tellen, zoals ik in het volgende tabelletje gedaan heb; maar ik voeg daarin meteen de afwijkende getallen van de Septuaginta en de Samaritaanse Pentateuch bij, om de eerste moeilijkheid in het licht te stellen.

Om uit deze totalen de periode van de zondvloed tot de geboorte van Abram te berekenen moeten we nog het volgende bedenken: (a) Sem verwekte Arpachsad twee jaar na de vloed (Gen. 11:10),

¹ Noordtzij, a.w., p. 231-241; D.J. Baarslag Dzn.: 'Israël in Egypte' (Bosch & Keuning, Baarn, z.j.), p. 91-132; W.H. Gispen: 'Het boek Exodus', deel I (Kok, Kampen, 1932), p. 18-22; C.G. Ozanne: 'The first 7000 years' (Exposition Pr., New York, 1970), p. 27-48.

² Zie Ozanne, a.w., p. 20-26.

dus we moeten van de totalen in de tabel 98 jaar aftrekken; (b) Genesis 11:26 zegt wel dat Terah 70 jaar oud was toen hij Abram, Nahor en Haran verwekte, maar dit kan alleen op de verwekking van zijn oudste zoon (vermoedelijk Haran) slaan, want toen Terah op de leeftijd van 205 jaar stierf, was Abram 75 jaar (Gen. 11:32; 12:4; vgl. Hand. 7:4); Terah was dus 130 jaar oud toen hij Abram verwekte, en we moeten dus nog 60 jaar bij de totalen optellen. We krijgen dan voor de periode van de zondvloed tot de geboorte van Abram en derhalve van de zondvloed tot op Christus de volgende getallen:

Hebreeuwse tekst: 352 jaar; d.i. ± 2350 v. Chr.
 Septuaginta: 1132 jaar; d.i. ± 3130 v. Chr.
 Samar. Pentateuch: 1002 jaar; d.i. ± 3000 v. Chr.

	Hebreeuwse tekst		Septuaginta		Samaritaanse Pentateuch	
	verwekkingsleeftijd	overige levensjaren	verwekkingsleeftijd	overige levensjaren	verwekkingsleeftijd	overige levensjaren
Sem	100	500	100	500	100	500
Arpachsad	35	403	135	430	135	303
Kainan	-	-	130	330	-	-
Selah	30	403	130	330	130	303
Heber	34	430	134	370	134	270
Péleg	30	209	130	209	130	109
Rehu	32	207	132	207	132	107
Serug	30	200	130	200	130	100
Nahor	29	119	79	129	79	69
Terah	70	135	70	135	70	75
	390		1170		1040	

We komen nu echter tot de fundamentele vraag of de Bijbeltekst ons werkelijk veroorlooft om in Genesis 11 (en hetzelfde geldt voor Genesis 5) de verwekkingsleeftijden van de vaders zonder meer bij elkaar op te tellen. Reeds een rechtzinnig en onverdacht uitlegger als Aalders³ heeft dit categorisch en op gedegen gronden ontkend. Hij wijst er niet alleen op, dat wij onmogelijk met zekerheid kunnen beslissen of nu de opgaven van de Hebreeuwse tekst dan wel die van de Septuaginta dan wel die van de Samaritaanse Pentateuch juist zijn; maar ook dat wij onmogelijk met zekerheid kunnen vaststellen of de geslachtsregister volledige, ononderbroken opsommingen van generaties bedoelen te geven. Hij geeft een aantal argumenten om aannemelijk te maken dat we de uitdrukking: 'A was X jaren oud, toen hij B verwekte' ook als volgt zouden *kunnen* lezen: 'A was X jaren oud, toen hij de voorvader van B verwekte'. Verder wijst hij erop dat een periode van slechts enkele eeuwen tussen de zondvloed en Abram véél te kort is voor de ontwikkeling van de vele culturen die al in Abrams dagen in het Midden-Oosten bestonden, terwijl de luttele eeuwen van de zondvloed tot de torenbouw van Babel (de verdeling onder Peleg; Gen. 10:25; 11:1-9) ook veel te weinig lijken. In zijn recente commentaar wijst Gispen⁴ erop, dat De Hummelauer (die overigens de getallen van de Samaritaanse Pentateuch boven die van de Hebreeuwse tekst stelt!) van oordeel was dat de veronderstelling dat er in Genesis 11 generaties zouden zijn weggelaten, absurd is; hij stelde o.m. dat daarvan immers in vs. 10v. en 26 geen sprake kan zijn en dat dan ook voor de overige namen moet gelden dat er geen tussenpersonen zijn. Ik kan de relevantie van dit argument niet inzien; ook in Mattheüs 1 betekent de uitdrukking 'A verwekte B' de ene keer letterlijk 'B' en de andere keer 'de voorvader van B' (bv. vs. 8). Gispen vermeldt verder nog dat o.a. Delitzsch erop gewezen heeft dat optelling van de verwekkingsleeftijden onder meer zou impliceren dat Sem zelfs de geboorte van Abram en Izaäk nog heeft beleefd. Delitzsch vroeg zich af, of de consequenties van zo'n optelling wel zijn doordacht en of wij niet moeten vermoeden, dat de totale som van de tijd na de zondvloed

³ Aalders, a.w., p. 186-188, 239-241, 314-316.

⁴ Gispen: 'Genesis', a.w., p. 384-387.

over de afzonderlijke patriarchen is verdeeld volgens gezichtspunten en gronden van een wijze van verdelen, die voor ons niet meer doorzichtig zijn.

De Amerikaanse theoloog Fred Kramer heeft onlangs een interessant artikel over deze materie geschreven.⁵ Hij wijst erop hoe licht wij Bijbelse genealogieën met westerse ogen lezen in plaats van ons in te leven in de Hebreeuwse gedachtenwereld. Hij noemt als voorbeeld Hebr. 7:10, waar wij lezen dat Levi nog in de lendenen van zijn vader Abraham was toen Melchizedek deze tegemoet kwam. Ten eerste was Abraham helemaal niet de letterlijke vader van Levi maar diens overgrootvader, en ten tweede was Abraham al ± 70 jaar gestorven toen Levi geboren werd. Maar voor de Israëliet was dit een heel gewone wijze van uitdrukken. Kramer geeft soortgelijke voorbeelden van het veelvuldig weglaten van generaties in geslachtsregisters, bv. in Matth. 1; 1Kron. 23:15v. en 26:24; Ezra 7:1-5 en 1Kron. 6:3-14.⁶ Hij betoogt dan dat wij nooit zeker kunnen weten of zulke weglatingen ook niet in Genesis 5 en 11 hebben plaatsgevonden; als dit wel het geval is, zouden de verwekkingsleeftijden alleen genoemd zijn om hun daling in hst. 11 ten opzichte van hst. 5 aan te duiden. Om diezelfde reden worden immers ook de verdere levensjaren van de patriarchen opgesomd, om de sterke daling in de gemiddelde leeftijd na de zondvloed aan te duiden. In ieder geval moet er in Genesis 11:12 zo'n omissie hebben plaatsgevonden, want in Lukas 3:36 verschijnt een Kainan tussen Arpachsad en Selah (die we ook in de Septuaginta-versie van Gen. 11 terugvinden!), en het is niet bepaald bevredigend aan te nemen dat de geïnspireerde schrijver (Lukas) hier een onjuiste bron geciteerd zou hebben.

De uitvoerigste recente argumentatie voor een niet-chronologische beschouwing van Genesis 11 die ik ken, is die van Whitcomb & Morris.⁷ Hun acht argumenten wil ik kort samenvatten, met enkele aanvullende én kritische opmerkingen (deels ontleend aan Ozanne die deze argumenten bespreekt)⁸:

(1) *Het totaal aantal jaren wordt niet opgeteld.* Als Genesis 11:10-26 werkelijk ook een chronologische bedoeling had, waarom heeft Mozes ons dan niet de som van alle verwekkingsleeftijden gegeven? Men kan tegenwerpen dat wij die zelf wel kunnen optellen, maar waarom telt Mozes dan wél de verwekkingsleeftijd en de overige levensjaren van elke patriarch in Genesis 5 bij elkaar op, en waarom geeft hij in Numeri 1:46; 2:9, 16, 24, 31v.; 26:51 wél totalen die we alle zelf hadden kunnen uitrekenen? De weglating van zulke totalen aan het eind van Genesis 5 en 11 is zeker een ernstig bezwaar tegen de strikt-chronologische interpretatie van deze hoofdstukken.

(2) *De weglating van Kainan in de Hebreeuwse tekst.* Ik heb al vermeld dat deze ene weglating die we in Lukas 3 weer terugvinden, de mogelijkheid opent dat er in Genesis meer omissies zijn. Bovendien meen ik dat Genesis 11:12 daarom niet kan betekenen dat Arpachsad 35 jaar oud was toen Selah verwekt werd, want dan zou hij een jaar of 17 geweest moeten zijn toen hij Kainan verwekte. dat is wel wat al te jong, zeker in vergelijking met de overige leeftijden in Genesis 11. het vers moet dus betekenen dat Arpachsad 35 jaar was toen hij de vader van Selah (nl. Kainan) verwekte. Maar daarmee ontstaan twee problemen voor de chronologische interpretatie: (a) Als deze uitleg van vs. 12 juist is, dan moet overal in dit gedeelte gelden dat A zoveel jaar oud was toen hij de voorvader van B verwekte, maar de verwekkingsleeftijden van de tussenpersonen zijn ons dan geheel onbekend; (b) van Kainan kennen we uit de Septuaginta wel de verwekkingsleeftijd (nl. 130 jaar; zie de tabel hierboven), maar als we die accepteren moeten we alle leeftijden uit de Hebreeuwse tekst verwerpen en die uit de Septuaginta aanvaarden.

(3) *Genesis 5 en 11 zijn qua vorm volkomen symmetrisch.* Whitcomb en Morris betogen dat de invoeging van Kainan ook dáárom niet zonder betekenis is, dat zo een fraaie symmetrie met Genesis 5 ontstaat, omdat beide geslachtsregisters dan tien patriarchen bevatten, van wie de tiende patriarch (Noach resp. Terah) in beide gevallen drie belangrijke zonen heeft. Dit argument vind ik niet zo

⁵ F. Kramer: 'A critical evaluation of the chronology of Ussher' (in: Rock strata and the Bible record; P.A. Zimmerman, ed.; Concordia Publ. Hse., Saint Louis), p. 57-67.

⁶ Zie vele voorbeelden bij B.C. Nelson: 'Before Abraham: prehistoric man in Biblical light' (Augsburg Publ. Hse., Minneapolis, 1948), p. 7-16.

⁷ Whitcomb & Morris, a.w., p. 474-483.

⁸ F. Kramer: 'A critical evaluation of the chronology of Ussher' (in: Rock strata and the Bible record; P.A. Zimmerman, ed.; Concordia Publ. Hse., Saint Louis), p. 57-67.

indrukwekkend omdat voor dit aantal van tien geen enkele betekenis in de beide registers is aan te wijzen en het zelfs niet eens genoemd wordt. Bovendien kan men in hst. 11 altijd wel een 'tiental' aanwijzen door bv. te rekenen (a) van Sem t/m Terah (incl. Kainan), (b) van Noach t/m Terah (zonder Kainan), of (c) van Sem t/m Abram (zonder Kainan). Een dergelijke optelling leidt dus tot niets.

(4) Informatie wordt gegeven die irrelevant is voor een strikte chronologie. Ook dit vind ik (met Ozanne) een zwak argument. Als Genesis 11:10-26 een chronologie wil geven, betekent dit niet dat dit het enige doel van dit gedeelte is. het feit dat God met deze genealogie ook wilde aanduiden (a) dat Hij de Messiaanse lijn trouw in stand hield, en (b) dat de leeftijden van de mensen na de zondvloed geleidelijk afnamen, betekent helemaal niet dat de genealogie niet tevens een chronologische betekenis kan hebben.

(5) De patriarchen na de zondvloed kunnen geen tijdgenoten van Abram geweest zijn. Als de strikt-chronologische interpretatie van Genesis 11 juist was, dan zou Noach pas twee jaar vóór de geboorte van Abraham gestorven zijn en zou Heber (Abrams over-overbetovergrootvader) deze zelfs met vier jaar overleefd hebben! Dat is inderdaad erg ongeloofwaardig. Dit temeer als wij in Jozua 24:2, 14v. lezen dat de 'vaderen' van Israël, Terah inclus, oudtijds aan de overzijde van de Rivier andere goden dienden. Als alle patriarchen van na de zondvloed, Noach en Sem inclus, toen nog in leven waren, kan men dan onder het argument uit, dat ook dezen in afgoderij vervallen waren? Hetzelfde geldt voor Genesis 10:25, waar wij lezen dat in de dagen van Péleg de aarde verdeeld werd (wat waarschijnlijk op de verstrooiing na de torenbouw van Babel slaat; vgl. hst. 11:8v.); is het niet wat merkwaardig dat gezegd wordt dat dit in *zijn* dagen gebeurde als tegelertijd nog zijn vaderen Noach, Sem, Arpachsad, Selah en Heber in leven waren? Ik geef toe dat Ozanne⁹ hier een punt scoort met zijn opmerking dat Genesis 10:25 ons alleen maar wil zeggen dat Péleg zijn naam (= 'verdeling') ontleende aan de verdeling die bij zijn leven plaatsvond (vgl. iets dergelijks in 1Kron. 3:17). Maar het argument als geheel blijft toch wel staan, dunkt me.

(6) De Bijbel impliceert een hoge ouderdom voor de toren van Babel. Dit is m.i. een heel belangrijk argument. Volgens de chronologische interpretatie moet de torenbouw van Babel slechts 12 à 251 jaar (nl. tijdens het leven van Péleg) vóór Abrams geboorte hebben plaatsgevonden! Maar in de dagen dat Abram op reis ging (volgens deze interpretatie dus *hoogstens* 325 jaar na de torenbouw), treffen we al overal in de oude wereld oude, gevestigde beschavingen aan. We horen van de zeven volken in Kanaän (15:19-21), van het land Egypte met zijn Farao en zijn vorsten (12:15), van de vijf steden in de vlakte en de koningen van Sinear, Ellasar, Elam en 'de volken' (14:1-16), de priester-koning van Salem (14:18), de koning van de Filistijnen (20:2) en Hethietische landeigenaars (23:2-20). We lezen alleen al in Abrams dagen over 26 steden in Kanaän, waarvan zeven met een koning, en de steden in de vlakte schijnen al zo lang bestaan te hebben dat de maat van hun zonden vol was (18:20v.). Het is onmiskenbaar dat wij hier in een wereld zijn waar allang "de kustlanden der volken in hun landen verdeeld zijn, elk naar zijn taal, naar hun geslachten, onder hun volken" en waarin de volken zich op de aarde verdeeld hadden (10:5, 20, 31). We moeten ons in gemoede afvragen of een dergelijke beschaving en wijdverspreide verdeling in gesettelde volken slechts hoogstens enkele eeuwen tevoren *op gang gekomen* kon zijn. Neem bv. de Filistijnen die oorspronkelijk uit Kaftor (= Kreta) kwamen (Jer. 47:4; Amos 9:7); dat betekent dat hun verre voorvaderen na de torenbouw van Babel en na enige omzwervingen helemaal in het westen op het eiland Kreta belandden, zich daar zolang tijd vestigden dat zij Kaftorieten genoemd konden worden (vgl. Deut. 2:23) en daarna pas naar Kanaän kwamen, daar de Avvieten verdreven en geleidelijk daar zelf een cultuur met steden en koningen opbouwden, en dat alles vóórdat Abram naar Kanaän kwam. Is het reëel te veronderstellen dat dit alles in *hoogstens* een paar honderd jaar plaatsvond? We krijgen de stellige indruk dat in werkelijkheid de spraakverwarring al vele eeuwen vóór Abrams dagen moet hebben plaatsgevonden.

(7) De Messiaanse schakels waren zelden (of nooit) eerstgeboren zonen. Ook dit is een heel interessant argument. Het is heel opmerkelijk dat niet één van de Messiaanse voorvaderen van wie we de familieomstandigheden enigermate kennen (Seth, Izaäk, Jakob, Juda, Perez), een eerstgeboren zoon

⁹ Ibid., p. 220.

was (vgl. het beginsel in 1Kor. 15:46). Daar waar dit schijnbaar wel zo is, zoals in het geval van Sem en Abram, blijken zulke personen bij nader onderzoek evenmin de oudste zonen geweest te zijn. Volgens Genesis 10:21 (St. Vert.!) was Sem de tweede zoon, we zagen al dat Abram 60 jaar jonger was dan zijn oudste broer en ook Arpachsad (zie 10:22) schijnt niet de oudste zoon geweest te zijn. De belangrijke consequentie daarvan is deze: als hst. 5:32 zegt: "Toen Noach vijfhonderd jaar oud geworden was, verwekte Noach Sem, Cham en Jafeth", dan blijkt dit te kunnen betekenen: toen hij 500 jaar was, verwekte hij de oudste broer van Sem (Hij was in werkelijkheid 502 toen hij Sem zelf verwekte; vgl. 7:11; 11:10). Evenzo betekent 11:26 ('Toen Terah zeventig jaar geleefd had, verwekte hij Abram ...') dat toen Terah 70 jaar was, hij de oudste broer van Abram verwekte. Aangenomen nu dat géén van de patriarchen in Genesis 11 een eerstgeboren zoon was, is het dan niet mogelijk dat de uitdrukking 'Toen A x jaren geleefd had, verwekte hij B' betekent: '... verwekte hij de oudste broer van B'? Dit is niet zo zinloos als het misschien lijkt, want het jaar waarin de oudste zoon verwekt werd, was het 'begin van zijn kracht' en daarmee een heel belangrijk jaar voor de oosterling (Gen. 49:3; Deut. 21:17; Ps. 78:51; 105:36). Urquhart¹⁰ betoogt dat als gemiddeld elke patriarch in Genesis 11 ongeveer halverwege tussen het geboortjaar van zijn oudste broer en het sterfjaar van zijn vader geboren werd (zoals inderdaad bij Abram het geval was!), we dan komen op een periode van ± 1600 jaar tussen de zondvloed en Abrams geboorte.

(8) De betekenis van de term 'verwekte'. Ik heb er al tamelijk uitvoerig bij stilgestaan dat de uitdrukking 'A verwekte B' in veel gevallen betekent: 'A verwekte de voorvader van B'. Dit houdt in dat we nooit kunnen weten of er (naast Kainan) weglating van generaties in Genesis 11 heeft plaatsgevonden. Misschien wijst vs. 17-19 op zo'n weglating, omdat we daar een abnormaal sterke daling in de levensduur opmerken, vergeleken met de rest van het hoofdstuk. In ieder geval kunnen we, gezien de mogelijkheid van omissies, de verwekkingsleeftijden niet zomaar optellen.

Misschien is er nog een andere wijze waarop we Genesis 11 toch chronologisch kunnen interpreteren. Na Genesis 9:26 is de lijn van Sem de uitverkoren lijn van Gods genade, van de dragers van Gods beloften. Natuurlijk zien we dat nog veel duidelijker vanaf Abraham. Wat daarbij opvalt is dat elke uitverkoren zoon niet bij zijn geboorte maar omstreeks de dood van zijn vader de drager van de beloften en de zegen wordt. We zien dit bij Izaäk die na de dood van zijn vader door God gezegend wordt (25:11) en de belofte ontvangt (26:2-5); we zien het ook bij Jakob die door zijn vader gezegend wordt als deze meent spoedig te zullen sterven (27:2, 27-29); de rol van Izaäk is daarna uitgespeeld en Jakob wordt de drager van de beloften (28:3v., 13-15; 35:11v., 29). Mijn vraag is nu: is het denkbaar dat elke patriarch in Genesis 11 dié nakomeling is die omstreeks de dood van zijn 'vader' (= voorvader) de drager van de zegen wordt? Dit zou dan betekenen, dat als een patriarch sterft, bv. de jongste nazaat die dan leeft of de eerste die na zijn dood geboren wordt, de drager wordt. En dít zou inhouden dat wij niet de verwekkingsleeftijden maar de overige levensjaren of de totale leeftijden van de patriarchen (of een gemiddelde uit die beide getallen) bij elkaar moeten optellen! Als dit juist zou zijn, krijgen we een totaalduur van de tijd tussen zondvloed en Abrams geboorte van ruwweg 2500 à 2700 jaar.

Hoe dit ook zij, in ieder geval is hier niets met zekerheid te zeggen. We hebben nu in dit hoofdstuk vijf verschillende tijdsduren van de zondvloed tot op Abram genoemd, die ons de volgende vijf jaartallen voor de zondvloed geven: ± 2350, of ± 3130, of ± 3130, of ± 3000, of ± 3600, of ± 4600 v. Chr. Meer dan dat kunnen we niet zeggen; maar wat we wél kunnen zeggen is, dat ook al kunnen er leemten in Genesis 11 voorkomen, wij deze genealogie toch ook weer niet al te ver kunnen uitrekken. Misschien omvat zij niet een periode van 352 jaar maar van ± 2600 jaar, maar in ieder geval niet van 26.000 jaar! Een dergelijk getal staat eenvoudig in geen enkele verhouding tot de omvang van het vervolg van de Bijbelse chronologie. Het is uitgesloten dat waar de periode van Abraham tot Christus slechts tweeduizend jaar omvat, de periode van Noach tot Abraham 20.000 of zelfs 200.000 jaren zou kunnen omvatten. **De conclusie die wij op grond van dit hoofdstuk kunnen trekken, is deze: we kunnen uit de Bijbelse gegevens niet met zekerheid opmaken wanneer de ark gebouwd werd; maar het vermoeden schijnt gewettigd dat dit niet langer dan ± 5000 en zeker niet langer dan ± 7000 jaar geleden gebeurd is.**

¹⁰ J. Urquhart: 'How old is man?' (Nisbet & Co., London, 1904), p. 101v.